

BROJ 1
UTORAK
23. 9. 2014.

NA SCENI „JADRAN“ OTVOREN 21. MEĐUNARODNI FESTIVAL
 POZORIŠTA ZA DECU

PRAZNIK LUTKARSTVA

Bend „Timebreakers“, klovn Arsa sa Marsa, „Zvončići“ na otvaranju Festivala

Festivalskom himnom koju je izveo dečki hor „Zvončići“ iz Novog Sada, na sceni „Jadran“ Narodnog pozorišta, podignuta je zavesa 21. Međunarodnog festivala pozorišta za decu.

- Želim da otvorim Međunarodni fes-

tival pozorišta za decu, praznik lutkarstva za svu decu, ali i za sve nas koji smo deo njega - kratko, ali emotivno i od srca, zvanično je otvorio Festival Geza Balog, jedan od dobitnika nagrade „Mali princ“.

Ceremoniju otvaranja ulepšali su članovi OKUD „Mladost“ iz Subotice, plesne grupe „Alisa“ iz Kotora i najmlađeg subotičkog autorskog benda „Timebreakers“. Nije izostao ni klovn Arsa sa Marsa.

Hor „Zvončići“ izvodi
 Festivalsku himnu

Najmlađi članovi
 OKUD „Mladost“ iz Subotice

Mažoretkinje plesne grupe
 „Alisa“ iz Kotora

JENE MAGLAI,
GRADONAČELNIK SUBOTICE

FESTIVAL NAS OBAVEZUJE

„Ponovo počinje nedelja gde će u Subotici u centru pažnje biti deca, koja su najveće bogastvo svake zajednice. Grad će se pretvoriti u epicentar umetnosti posvećene našim najmlađima, a umetnici koji su svoj život i svoje umeće posvetili da našoj deci podare radosne trenutke, prikazaće svoje umeće i najnovija ostvarenja. Festival, koji se održava više od dve decenije, 21. po redu, obavezuje sve nas, i našu zajednicu, i državu i pokrajinu da ga održimo i da podignemo na još viši nivo. Ovo je jedan od najznačajnijih festivala u gradu i regiji i to nas dodatno obavezuje da se o njemu brinemo – istakao je gradonačelnik Jene Maglai, poželevši umetnicima da mališanima podare vesele i lepe trenutke.

SLAVIŠA GRUJIĆ, POKRAJINSKI
SEKRETAR ZA KULTURU

OD IGRE DO POZORIŠTA

„Ovde se čuje jezik koji samo deca razumeju i koja pokušavaju da nam ga prenesu. Siguran sam da će uspeti. Pozorište počinje skoro sa rođenjem, dete kad se rodi igra svoju malu igru za roditelje i rodbinu, a mi smo tu

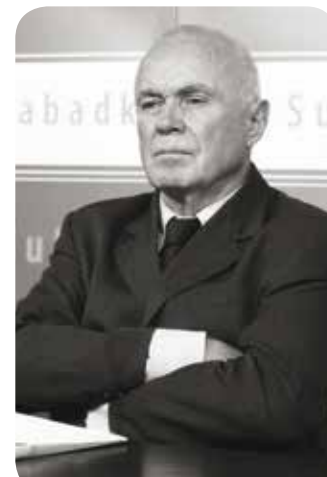

da pomognemo da to preraste u pozorište. Na ovoj sceni ćemo ovih dana gledati veselo, pomalo naivno, razdragano društvo i moramo se jako potruditi da dokučimo sve ono što želi da nam pokaže. Kako ciklus ide dalje, ova deca će odrasti i odlaziti na neke druge pozorišne predstave, gledati neku drugu decu, a naša obaveza je da za to nađemo novac i obezbedimo podršku – u ime Pokrajinske vlade, prisutne je pozdravio Slaviša Grujić, pokrajinski sekretar za kulturu i informisanje.

SLOBODAN MARKOVIĆ,
DIREKTOR FESTIVALA

STARI I NOVI PRIJATELJI

Pozdravljajući prisutne, Slobodan Marković, direktor Festivala, izrazio je zadovoljstvo što među gostima vidi i stare prijatelje i nova lica, koja podržavaju činjenicu da se već 21. godinu u Subotici nešto valjano i ozbiljno dešava.

„Hvala vam što ste do Subotice prešli desetine hiljadeta kilometara da bi, ne samo subotičkim mališanima, nego i deci Vojvodine i delimično deci Beograda, prikazali svoje pozorišno stvaralaštvo“.

„MALI PRINC“

Ovogodišnji dobitnici prestižnog priznanja za životno delo „Mali princ“ su Timoti Džon Bajford, britanski režiser, scenarista i glumac, autor čuvenog „Nevena“ i Geza Balog, reditelj, dramaturg i teatrolog iz Mađarske.

Geza Balog prima nagradu
„Mali princ“

Zorica Bajford prima nagradu
„Mali princ“

Gezi Balogu i Zorici Bajford, supruzi Džona Bajforda, koji, nažalost, nije dočekao da se popne na scenu Festivala, koji je izuzetno poštovao i nosio u srcu, uručio je Slobodan Marković, direktor Festivala.

THE 21ST INTERNATIONAL FESTIVAL OF CHILDREN'S THEATRES OPENED AT JADRAN STAGE

CELEBRATION OF PUPPETRY

With the Festival anthem performed by the children's choir *Zvončići* from Novi Sad, the curtain of the 21st International Festival of Children's Theatres has been raised at Jadran Stage of the National Theatre.

- I would like to open the International Festival of Children's Theatres, a celebration of puppetry for all children, as well as for all of us who are part of it – with these simple but honest words Géza Balogh, theatre theoretician and writer from Hungary, one of the Little Prince Award winners, officially opened the Festival.

Timothy John Byford, director and screenwriter, creator of the famous *Neven* and *Poletarac*, was

also presented with this prestigious award for lifetime achievement. His wife Zorica received the award on his behalf.

The mayor of Subotica Jenő Maglai greeted the audience emphasizing the importance of the Festival, not only for the city but for the entire region.

- The fact that the Festival has been held for more than two decades, now for the 21st time in a row, binds us all - our community, state and province – to cherish it and raise it to an even higher level. This is one of the most important festivals in the region which obliges us to take good care of it - said Maglai Jenő, wishing for the artists to bestow on kids happy and memorable moments.

The Festival director Slobodan Marković expressed great satisfaction at seeing both old friends and new faces among the

guests, confirming the fact that for the 21st time something valuable and important is happening in Subotica.

The opening ceremony was enriched by members of the Cultural and Artistic Society *Mladost* from Subotica, dance group *Alisa* from Kotor, the youngest Subotica band *Timebreakers*, as well as the clown Arsa from Mars.

U FOKUSU – IZLOŽBA STO GODINA SLOVENAČKOG LUTKARSTA

LUTKE ZA SVE GENERACIJE

U prepunoj Modernoj galeriji „Likovni susret“ postavljena je izložba „Sto godina slovenačke lutkarske umetnosti“. Autori ove predivne izložbe su Agata Frajer i Edi Majaron, a postavka sadrži izbor od više od dve stotine lutaka, dela najznačajnijih slovenačkih likovnih umetnika, koji su oblikovali lutke za slovenačka pozorišta lutaka od početka prošlog veka do danas.

Franc But
ambasador Slovenije u Srbiji

Izložbu je svečano otvorio Franc But, ambasador Slovenije u Srbiji.

-Drago mi je što mogu da budem prisutan na ovoj izložbi, jer iako smo mi Slovenci mali narod, mi smo u pogledu lutkarstva jedna velika evropska nacija. Lutke su u Sloveniji radili veliki teatrolozi i umetnici, kroz njih vidimo dva osećanja, za decu i za odrasle i zato je lutkarsko pozorište za sve - istakao je Franc But.

U ime grada Subotice prisutne je pozdravila Etela Jerinkić, pomoćnik gradonačelnika za kulturu.

- Lutkarska umetnost i pozorište za decu imaju bitnu ulogu u socijalizaciji dece i odraslih, koja se ogleda u prevazilaženju nedaća. Stvara se osećaj zajedništva i pripadanja zajednici, što nije mala stvar. Deca i omladina uspevaju da savladaju svoju nemoć kroz lutkarstvo – naglasila je Etela Jerinkić.

Najstariji izloženi eksponati su lutke Milana Klemenčiča iz daleke 1910. godine. Izložba u Suboticu stiže posle Ljubljane, Beograda, Kotora i Zagreba, a po završetku Festivala slede njena gostovanja u Budimpešti, Novom Sadu i Bratislavi.

OPENING OF THE EXHIBITION A HUNDRED YEARS OF THE SLOVENIAN PUPPETRY ART

PUPPETS FOR ALL GENERATIONS

The exhibition *A Hundred Years of the Slovenian Puppetry Art* was opened at the crowded Modern Gallery Likovni susret. The authors of this wonderful exhibition are Agata Freyer and Edi Majaron. It comprises a selection of more than two hundred puppets designed by the most eminent Slovenian visual artists, who have designed puppets for Slovenian puppet theatres from the early twentieth century to the present.

The exhibition was officially opened by Franc But, Slovenian ambassador to Serbia.

- I'm glad I could be present at this exhibition, because even though Slovenians are a small nation, in terms of puppetry we represent a big European nation. Great theatre theoreticians and artists have worked with puppets in Slovenia. Through them we can experience two feelings, for both children and adults, and that is why puppet theatre is intended for everyone - said Mr Franc But, who officially opened the exhibition.

On behalf of the City of Subotica the attendees were greeted by Etela Jerinkić, deputy mayor for culture.

Agata Frajer, autorka izložbe

The oldest exhibits are puppets by Milan Klemenčič from 1910. The exhibition has arrived in Subotica after Ljubljana, Belgrade, Kotor and Zagreb, and after the Festival it continues its journey to Budapest, Novi Sad and Bratislava.

GEZA BALOG, DOBITNIK NAGRADE „MALI PRINC“

LUTKE SU NEPRIHVATANJE SMRTI

Pošto je pre više od pola veka diplomirao dramaturgiju i lutkarsku režiju na Akademiji umetnosti u Pragu, **Geza Balogh** je svoj životni put trajno usmerio u pravcu stvaralaštva za decu. Najvećim delom to se odnosi na režiju ili rukovođenje u Državnom lutkarskom pozorištu iz Budimpešte, ali je saradivao i sa sličnim ustanovama u Bugarskoj, Češkoj i Poljskoj.

Njegov značaj i doprinos svetu lutkarstva prepoznao je i subotički Festival, dodeljujući mu nagradu za životno delo „Mali princ“.

Veoma sam ganut, a to se retko dešava, i tada uvek imam problem da

nađem prave reči, već pričam glupe viceve. Drago mi je što sam dobio ovo priznanje i to od Festivala i grada u koji dolazim već nekoliko godina. Kada kažem Subotica, ja prvo pomislim na Dežea Kostolanjija, a malo se zna o tome koliko se on razumeo u lutkarstvo. Davne 1927. godine napisao je uvodni članak u kom je rekao da su lutke zapravo čovekovo neprihvatanje smrti. Zbog toga je i smatrao da je jedino besmrtno pozorište ono lutkarsko.

Za sam Međunarodni festival pozorišta za decu, Geza Balogh kaže da ima dva lica.

Prvo lice Festivala je ono o jednom ozbiljnom stručnom forumu, a drugo o njegovoj ulozi stecišta ne samo starih prijatelja nego i novih poznanika. I ovaj „Mali princ“ koji držim u rukama takođe ima dva lica - s jedne strane je dečji veseo, a sa druge veoma ozbiljan, iako deluje groteskan.

Laureat poručuje da će mu „Mali princ“ stajati u sobi da mu pomogne u situacijama kada dođe u dilemu o pitanjima vezanim za profesiju kojom se bavi.

GÉZA BALOGH, WINNER OF THE LITTLE PRINCE AWARD

PUPPETS ARE REFUSAL OF DEATH

After he had graduated in dramaturgy and puppet theatre directing from the Academy of Arts in Prague more than half a century ago, Géza Balogh dedicated his life and work to the art for children. For the most part it refers to directing and management of the State Puppet Theatre from Budapest, but he has also cooperated with similar institutions in Bulgaria, the Czech Republic and Poland.

Having recognized his contribution to the world of puppetry, Subotica Festival awarded him with the Little Prince lifetime achievement award.

- I am very touched, which rarely happens, and then I always have trouble finding the right words, telling stupid jokes instead. I'm glad I have got this award from the Festival and the city that I've been visiting for several years. When I say Subotica, I first think of Dezső Kosztolányi and little is known about how much he knew about puppetry. Back in 1927 he wrote an editorial in which he said that puppets are actually man's refusal of death. Therefore, he considered that the only immortal theatre is puppet theatre.

As for the International Festival of Children's Theatres, Géza Balogh says it has two faces.

- The first face of the Festival is the one of a serious research college, and another is of its role as a gathering point of not only old friends but also new acquaintances. And this Little Prince that I'm holding in my hands has two faces as well - one side is childlike and cheerful, and another one is very serious, though it seems grotesque.

ZORICA BAJFORD, SUPRUGA TIMOTIJA DŽONA BAJFORDA

DECA NA VLASTI

I prvi serijal emisija za decu i prva knjiga koju je poklonio supruzi zatvara životni krug **Timotija Džordža Bajforda** - „Neven“ i „Poletarac“ vezani su za Vojvodinu kao što je i „Mali princ“, kao lični poklon, vezan za njegovu poslednju, istoimenu nagradu koju je posthumno takođe dobio u Vojvodini.

Ne krijući emocije zbog nedavne smrti svog supruga, **Zorica Bajford**, koja je nagradu primila kaže da je za nju ovo još jedan potres:

Posle ove nagrade kao da su se ponovo digli zastori tišine - Timijevo ime se opet spominje. Želeo je da posle njegove smrti bude smeh i radost, naročito dečji. Tako da je ovo metafora svih njegovih nastojanja da u životu napravi nešto kreativno. Sigurna sam da bi bio presrećan zbog nagrade, jer smo pravili tako divne planove za dolazak u Suboticu... Zapravo, poenta čitave ove godine bila je na „Malom princu“.

Mnogo je toga rečeno o Timotijevom stvaralaštvu, ali je mnogo manje poznata njegova ideja o tome da bi deca trebalo da budu savetnici u raznim ministarstvima. Zorica Bajford otkriva kako bi društvo u tom slučaju izgledalo:

Apsolutno bi bilo mnogo čistije, iskrenije, pa čak i mudrije. Ne bi bilo lukavstava i sigurna sam da bi takvo društvo bilo mnogo bolje od ovog u kom živimo.

Ono što je, osim dece, Timoti Džon Bajford još voleo, kaže njegova supruga, su Hendl i psić Bili od kog se nije odvajao. A onda: pojavio se i Bili, kao neka vrsta zaveta svom pokojnom vlasniku. Umesto aplauza, publici je odgovorio na svoj način - lajanjem.

ZORICA BYFORD, THE WIFE OF TIMOTHY JOHN BYFORD

CHILDREN IN POWER

Both his first series of children's programmes and the first book he gave his wife as a present, bring Timothy John Byford back to a closed circle: *Neven* and *Poletarac* are related to Vojvodina the same way the *Little Prince*, as a personal gift, is related to his last award of the same name, the award he was posthumously presented with, in Vojvodina as well.

Zorica Byford, who didn't hide her emotions over her husband's recent death, received the award saying that for her this was yet another painful shock:

After this award, it is as if the curtains of silence have risen - Timmy's name is mentioned again. He wished for laughter and joy, especially children's, to continue after his death. So, this is a metaphor of all his endeavours to do something creative in his life. I'm sure he would have been happy about the award, because we made such wonderful plans for our visit to Subotica... In fact, the *Little Prince* was the point of this whole year.

„PEKARA MIŠ - MAŠ“, MINI TEATAR LJUBLJANA, SLOVENIJA

PEKAR JE OTIŠAO U DRUGO SELO

Glumica Violeta Tomić sa zahvalnicom Festivala

Predstava „Pekara Miš-maš“ Mini teatra iz Ljubljane završava se na neobičan način: glumci u horu pevaju da znaju kuda je otišao seoski pekar, a da pri tom to ne otkrivaju publici. Glumica **Violeta Tomić** za nas ipak otkriva tajnu:

Otišao je u drugo selo. Tamo gde nema bezobraznih i znatiželjnih ljudi.

Ipak, posebno vredi zabeležiti da se tročlani ansambl za nastup u Subotici pripremio tako što je predstavu preveo na srpskohrvatski te su je mališani mogli pratiti bez ikakvih problema. Violeta Tomić kaže da je to „tak normalno“:

Neki od članova ansambla nisu živeli u Jugoslaviji i imali su više problema. Ali, zajednički smo radili na tome, jer nam je cilj bio da predstavu približimo deci. Iako nije presudno, jezičko razumevanje ipak je bitno za kompletan doživljaj predstave. Uostalom, videli ste i sami kakva je bila reakcija dečice.

Ističući da je Subotica, u kojoj je bila osamdesetih godina prošlog veka, prelepa, glumica kaže da joj je samo žao što su se već posle predstave morali vratiti u Ljubljana.

Scene iz predstave „Pekara Miš-maš“

Scene iz predstave „Pekara Miš-maš“

„MARTINKO“, POZORIŠTE LUTAKA „KOLOBOK“, VOLGOGRAD, RUSIJA

MUZIKA JE SREDSTVO UNIVERZALNE KOMUNIKACIJE

Scene iz predstave „Martinko“

Pozorište lutaka „Kolobok“ (Hlepčić) nastupilo je na Festivalu komadom „Martinko“, diplomskom predstavom studenata Fakulteta umetnosti iz Volgograda. Rediteljka i glumica u predstavi **Nina Golubeva** kaže da je njihovo pozorište osnovano pre 15 godina, a za to vreme, ovo im je treće učešće na Festivalu u Subotici:

Nezaboravan mi je prvi nastup kada smo odigrali predstavu po kojoj se i zove naše pozorište. Tada smo dobili i specijalnu nagradu žirija, ali nam je svima najveća bila ona od publike, pet-šest puta smo izlazili na bis.

Kako je predstava odigrana na ruskom, primetno je bilo da publika posebno reaguje na muziku. Nina Golubeva o tom, neverbalnom aspektu komunikacije sa publikom kaže da ima posebnu ulogu i zaslugu za uspeh predstave:

Za svaku našu predstavu muziku piše Jevgenij Bakin. Svi mi u ansamblu veoma ga cenimo i slušamo njegovu muziku i izvan proba. Smatram da je muzika uvek najvažnije sredstvo za poimanja sveta oko sebe, što se pokazalo i na ovoj predstavi u Subotici.

Scene iz predstave „Martinko“

LUTKE ERIKE BARTOŠ

Subotički mališani imali su priliku da upoznaju poznatu mađarsku spisateljicu Eriku Bartoš, jednu od najčitanijih pisaca za decu u protekloj deceniji, da pogledaju njenu izložbu

lutaka i čuju više o njenim delima i knjizi „Boca i Lutkica“. Više od stotinu mališana u čitaonici Gradske biblioteke pažljivo je slušalo, a potom i postavljalo pitanja književnici o svetu mašte, gde se sve može i sme.

- Više od deset godina se bavim dečjom književnošću, a ova knjiga je specifična po tome što govori o lutkama. Sve svoje knjige koja sam izdala posvetila sam deci i trudila sam se da im književnost i lutke približim kroz mnogo crteža – rekla je Erika Bartoš.

Erika Bartoš

Erikin najpoznatije ostvarenje je serija knjiga Boca i Lutkica (Bogyó és Babóca) o maloj bubamari i njenom prijatelju pužu, od kojih je prva objavljena 2004. godine. Studio za animaciju Kedd napravio je 2009. popularan crtani film koji sadrži više od 20 epizoda i koji je osvojio nekoliko međunarodnih priznanja. Erika je napravila i lutke po likovima iz njenih priča koje su deo ove izložbe.

RŠUMDAN

Veliki prijatelj dece, Ljubivoje Ršumović u Gradskoj biblioteci juče se družio sa klincima i klinecama, koji su netremice slušali njegove stihove i priče.

Puni elana, mališani su se vrlo brzo priključili Ršumu i odgovarali na njegova pitanja.

FOTOGRAFIJAMA PUTUJTE KROZ FESTIVAL

U galeriji Otvorenog univerziteta postavljena je izložba fotografija „Festival u fokusu“, nastalih u protekle dve decenije na Međunarodnom festivalu pozorišta za decu u Subotici. „Festival u fokusu“ je retrospektivna izložba koja obuhvata izbor od 50 fotografija koje prikazuju razvoj Festivala od njegovih početaka do danas.

Autori izložbe su Slobodan Marković, direktor i selektor Festivala, fotograf Augustin Juriga, Olivera Mudrinić, izvršni direktor Festivala, dok su autori izloženih fotografija Augustin Juriga, Biljana Vučković, Nino Tumbas, Dejan Vuković, a za izložbu su korišćene fotografije iz arhive Festivala.

PROMOCIJA ZBORNIKA RADOVA

Zoran Maksimović uručuje zahvalnicu Slobodanu Markoviću

Radovi nastali na prošlogodišnjem Međunarodnom forumu za istraživanje pozorišne umetnosti za decu i mlade, koji se održava u okviru Međunarodnog festivala pozorišta za decu, publikovani su u **Zborniku radova sa foruma 2013. godine**, koji su objavili Festival i Pozorišni muzej Vojvodine.

Zoran Maksimović, direktor Pozorišnog muzeja Vojvodine, uručio je zahvalnice svima onima koji su doprineli pozorišnom stvaralaštvu za decu.

- Moram da se svima zahvalim i istaknem da je Slobodan Marković bio nama inspiracija da se dublje okrenemo ka deci, da je potrebno vratiti mališanima bajke – istakao je Zoran Maksimović.

Prilikom promocije Zbornika, Miroslav Radonjić naglasio je da nema veće radosti od one kada se saopštenja koji su prezentovana pretoče u knjigu.

- Počinjemo novi ciklus od pet godina

naučnog rada i verujem da ćemo imati još obilje zanimljivih saopštenja. Nalazimo

se okupljeni oko dužnosti razgovora o savremenom teatru za decu, a kada se oni pretoče u knjigu ostaju budućim generacijama – rekao je Miroslav Radonjić, koautor Zbornika.

Tema ovogodišnjeg foruma je „Deca u svetu elektronike“, a svoje radove predstavice 12 autora iz Srbije, Crne Gore, Bugarske, Mađarske, Meksika, Rusije, Poljske, Nigerije, Hrvatske...

Moderator Foruma bio je Siniša Jelušić iz Crne Gore, a svoje radove predstavili su prof. dr Milan Mađarev „Povratak pozorišta za decu deci“, prof. dr Eva Tomaševska „Pozorište za decu i tinejdžere u „fluidnom modernom svetu“, mr Marijana Petrović „Praksa i teorija igre kao inspiracija i polazište inscenijacije za bebe do 36 meseci“ i mr Pamela Udoka „Pozorišna umetnost, filmovi i televizijski programi za decu u Nigeriji“.

Zoran Maksimović, Miroslav Radonjić i Slobodan Marković

MEDIJSKI
POKROVITELJ /
MEDIA PATRON

PTB
PRAVNO
TISLOVA
POSREDOVANJE

MEDIJSKI SPONZORI / MEDIA SPONSORS

IMPRESUM

Osnivač Festivala: SKUPŠTINA OPŠTINE SUBOTICA,
Pokrovitelji: MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE,
 POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA KULTURU GRAD, SUBOTICA,
Izvršni producent: OTVORENI UNIVERZITET,
Predsednik Saveta Festivala: LJUBIVOJE RŠUMOVIĆ
Direktor Otvorenog univerziteta: BLAŽO PEROVIĆ
Direktor Festivala: SLOBODAN MARKOVIĆ,
Izvršni direktor: OLIVERA MUDRINIĆ
Bilten: Jelena Lemajić (urednik), Zlatko Romić, Sandra Iršević,
 Tatjana Kukić (prevod na engleski), Boris Cupać, Branislav Kolar
 (dizajn i priprema za štampu), Dejan Vuković (foto).

PHOTO GALLERY

21ST INTERNATIONAL FESTIVAL OF CHILDREN'S THEATRES

